

Соціальну адаптацію студентів слід розглядати як комплексну проблему, виокремлюючи в ній різні окремі рівні і ланки, кожна з яких має специфічні механізми, зумовлені рівнем розвитку студента, групи й колективу.

Процес соціальної адаптації студентів проходить на декількох рівнях «пристосування»: до нової системи навчання; до зміни режиму праці й відпочинку; до входження в новий колектив.

Із огляду на те, що молода людина, як правило, вступає у вищий навчальний заклад одразу після закінчення середньої школи, необхідно активно розвивати соціальні структури, які сприятимуть успішній соціалізації та професійному становленню студентської молоді.

Для вироблення тактики і стратегії, що забезпечує оптимальну адаптацію студентів до вищого навчального закладу, важливо знати життєві плани, інтереси студентів, систему панівних мотивів, рівень домагань, самооцінку, здатність до свідомої регуляції поведінки тощо.

Соціальній адаптації студентів вищого навчального закладу сприяє така система заходів: робота щодо комплектування академічних груп з урахуванням психологічних особливостей студентів і їх психологічної сумісності; ритуал «Посвята у студенти»; виступи викладачів; курс «Вступ до спеціальності»; ознайомлення з історією вищого навчального закладу і його випускниками; організація консультпунктів у гуртожитку; ведення щомісячної атестації, що дозволяє контролювати самостійну роботу і допомагати першокурсникам.

З огляду на викладене, можна зробити висновок, що особливої актуальності на сучасному етапі набуває соціальна адаптація студентської молоді через підвищені вимоги до формування активної творчої особистості, здатної знайти власне місце в житті, самовизначитися та реалізувати себе.

Список використаних джерел

1. Панькович О. Проблеми адаптації у вищому закладі освіти : методики індивідуально-психологічного консультування / О. Панькович // Психологічна адаптація студентів першого курсу до умов навчання у вищому закладі освіти : наук. статті держ. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк, 1999. – С.70–71.
2. Савченко С. В. Науково-теоретичні засади соціалізації студентської молоді в позанавчальній діяльності в умовах регіонального освітнього простору : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.05 / С. В. Савченко. – Луганськ, 2004. – 455 с.

УДК 373.21.064.2:316.614-053.4

РЕШЕТАР М. М.
ІВАНОВА В. В.
Мукачівський державний університет, Україна

ВПЛИВ ОСОБИСТОСТІ ПЕДАГОГА НА УСПІШНУ СОЦІАЛІЗАЦІЮ ДОШКІЛЬНИКА

У сучасній педагогічній науці і практиці підкреслюється значення середовища, в якому відбувається розвиток особистості дитини, першорядна роль дорослого – батька, педагога, які транслують в процесі взаємодії свої суб'єктні характеристики, цінності і смисли, способи адаптації моделі досягнення успіху. Виховуючі дорослі реалізують адаптивну функцію, пов'язану з пристосуванням дитини до конкретних

вимог сучасної соціокультурної ситуації та фасилітативну, яка передбачає сприяння розвитку її особистості та індивідуальності.

Психолого-педагогічні аспекти проблеми забезпечення розвитку особистості та успішної соціалізації дітей освячуються в працях М. Р. Бітянової, І. В. Дубровіної, Р. В. Овчарової, Ш. М. Фрідман.

На рівні сучасної психолого-педагогічної науки проблема впливу особистості педагога на успішну соціалізацію дітей старшого дошкільного віку набуває особливого статусу в рамках гуманістичної парадигми надання допомоги особистості в її становленні та розвитку. Тут педагог виступає в якості ключової фігури [1, 2, 3].

Як показує теоретичний аналіз досліджень сучасної педагогіки і психології, дошкільний вік є відповідальним і унікальним періодом онтогенезу, тут формуються фундаментальні потреби і здібності, що визначають подальший розвиток суб'єкта: довіра до себе, інших і світу, пізнавальна активність, творчі можливості, індивідуальний стиль співробітництва, життєва активність, самооцінка і впевненість у своїх силах, здатність до спілкування і взаємодії. Необхідно підкреслити, що розвиток цих якостей відбувається перш за все в процесі спілкування з дорослими, характер і результат якого багато в чому визначається рівнем їх компетентності.

Повноцінний розвиток дитини-дошкільника і його успішна соціалізація вимагає кваліфікованої та адресної програми психолого-педагогічного супроводу розвитку особистості, що об'єднує зусилля батьків, педагогів, виховуючих дорослих і психологів [3].

У процесі педагогічної взаємодії за допомогою механізму відображеної суб'єктності, представленості в іншому транслюються суб'єктні характеристики, смисли, цінності, когнітивні і поведінкові моделі. Дорослий, включаючи себе в процес спілкування, стимулює зміни в смисловій сфері, образі світу, уявленнях, моделі сприйняття, яке формує нові потреби і спонукання. В результаті цього виховуючий дорослий стає для дитини значущим джерелом нових особистісних смислів. Це визначає психолого-педагогічну сутність виховання, де система цілеспрямованих і нецілеспрямованих дій і впливів дорослого дозволяє презентувати суб'єктні якості, його як суб'єкта спілкування. Таким чином, взаємодія з дитиною – не зводиться до ситуативних ефектів і носить більш багатоплановий і складний характер.

Проблема впливу особистісних характеристик педагогів на успішну соціалізацію дитини на етапі дошкільного дитинства лежить в руслі вивчення проблематики ресурсів і ризиків взаємодії «дорослий – дитина». Твердження в сучасній освітній практиці гуманістичної парадигми педагогічної діяльності висувають в якості пріоритетних наступні позиції: успішну соціалізацію дитини як результат навчання і розвитку; партнерства у взаємодії суб'єктів освіти; значимість особистості педагога, його суб'єктної позиції, вираженість професійно-значущих якостей, психологічної компетентності, як умову і детермінанту оптимізації розвитку дитини та її успішної соціалізації [4].

Транслювання в ході педагогічної взаємодії адекватних і конструктивних моделей поведінки, смислів і цінностей соціального функціонування суб'єкта

дозволяє актуалізувати розвиток якостей дитини-дошкільника, що мають значення для адаптації і досягнення успіху в сучасній соціальній реальності.

Аналіз різних теоретико-методологічних підходів і сучасних вітчизняних і зарубіжних досліджень з проблеми ресурсів і ризиків впливу дорослого на характер, особливості і конструктивність розвитку дитини, дозволив зробити висновок, що існує кілька векторів обумовленості:

- проєкція особистісних особливостей педагога в спілкуванні і діяльності задає контекстні характеристики соціальної ситуації розвитку дошкільника;

- транслювання суб'єктних характеристик продукує визначні «вклади» в розвиток особистості дитини за рахунок механізму відображеної суб'єктності;

- спільність дорослий-дитина виступає в якості простору формування моделей соціалізації, при цьому їх конструктивність багато в чому детермінується способами персоналізації дорослого; рівнем соціальної компетентності, сформованість особистісних характеристик, які обумовлюють успішність педагога як суб'єкта соціальної взаємодії.

Як ризиків, що ускладнюють успішну соціалізацію дитини-дошкільника, можна виділити недостатній рівень соціально-психологічної компетентності дорослого, що ускладнює становлення форматів адекватної, конструктивної активності дитини в просторі соціуму, відсутність підтримуючого, розвиваючого середовища, емоційного неблагополуччя в ситуаціях контакту з дорослими.

Особливе значення в даному контексті набуває проблема розвитку особистості професійно-значущих якостей педагога як фактора забезпечення успішної соціалізації та подальшого розвитку особистості дитини.

Розробка проблеми транслювання суб'єктних характеристик педагога лежить в руслі гуманістичної педагогіки, що зробила помітний вплив на сферу освіти. Зосередженість на інтелектуальних процесах, розвитку пам'яті, уваги, уяви ігнорує розвиток інших сторін особистості дитини і вікових новоутворень, що закладають основу для подальшої успішної соціалізації.

В останні десятиліття ХХ ст. в Україні набула широкого розповсюдження психолого-педагогічна підтримка та психолого-педагогічний супровід дітей в освіті, в тому числі в дошкільних освітніх закладах.

Спеціально організована діяльність психолого-педагогічного супроводу в дошкільному закладі є значущим фактором розвитку дітей старшого дошкільного віку. Специфіка вікового розвитку дітей старшого дошкільного віку вимагає особливого алгоритму діяльності психолого-педагогічного супроводу.

Список використаних джерел

1. Лисина М. И. Пути влияния семьи и детского учреждения на становление личности дошкольника [Текст] / М. И. Лисина // Психологические основы формирования личности в условиях общественного воспитания. – М., 2005. – 134 с.
2. Петровский В. А. Личностно-развивающее взаимодействие [Текст]: монография / В. А. Петровский, В. А. Калинин, И. Б. Котова. – Ростов н/Д., 1995. – 88 с.
3. Щербакова Т. Н. Педагог как носитель и транслятор субъектности [Текст]: монография / Т. Н. Щербакова, Р. Х. Ганиева. – Ростов н/Д.: изд-во Рост. ун-та,

2006. – 343с.

4. Выготский Л. С. Психология развития человека [Текст] / Л. С. Выготский. – М.: Эксмо, 2003. – 1061 с.

УДК 372.881.116.12

РОМАН В.В.
ХОМА О.М.

Мукачівський державний університет, Україна

ОСОБЛИВОСТІ БУКВАРНОГО ПЕРІОДУ НАВЧАННЯ ГРАМОТИ

Сьогодення вимагає нових підходів до навчання грамоти. Важливим періодом є букварний, так як основне його завдання – оволодіння навичкою читання і письма. Найважливішими ключовими компетентностями є: комунікативна, соціокультурна, діяльнісна. Школа покликана якомога раніше виявити якості творчої особистості учнів і розвивати їх в усіх школярів.

Для сучасного етапу модернізації і розвитку загальної середньої освіти характерним є перехід від об'єкт-суб'єктивної парадигми освіти до суб'єкт-суб'єктивної. Таке розуміння навчальної взаємодії (викладання-учіння) передбачає, що діяльність учителя й учнів будується на гуманістичних, особистісно орієнтованих засадах, виховання і навчання кожної дитини здійснюється на основі розвитку її природних здібностей; забезпечує розвиток кожної дитячої особистості, формування ключових і предметних компетентностей. З огляду на це відбувається переосмислення суті поняття «урок» (О. Вашуленко). О. Вашуленко наголошує на застосуванні диференційованого підходу до навчання.

Реалізація диференційованого підходу дає можливість створити комфортні умови навчання, за яких кожен учень матиме рівні можливості для успішного формування й удосконалення навички читання, відчуватиме свою успішність, інтелектуальну спроможність, що зробить продуктивним сам процес навчання.

Диференційований підхід на уроках навчання грамоти – це така організація навчально-мовленнєвої діяльності першокласників, яка відбувається з урахуванням індивідуально-психологічних особливостей в оволодінні навичкою читання й реальних навчальних можливостей кожного учня, шляхом застосування доцільних способів керівництва навчальним процесом, інтеграції різноманітних форм, методів, прийомів, засобів навчання, адаптованих до індивідуально-психологічних особливостей учнів у процесі навчання грамоти [2]

«Жодна дитина не може одразу навчитися абсолютно правильно читати і писати. Всі діти проходять стадію первинного навчання, коли під час письма спостерігаються специфічні (не пов'язані з правилами граматики) помилки [3, с.11]. Н. Кабельнікова розкриває зміст фонематичних помилок у першокласників і пропонує шляхи їх подолання.

М. Вашуленко [1] визначив етапи вивчення звука та букви, що їх позначає, методику проведення уроків читання й письма.

Нами з'ясовано, що букварний період є найдовшим і ставить перед собою такі завдання:

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>